

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztoritőkön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, t. h. községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyitott sor a k. Dljak előre fizetendő. — A. kir. postatakarékpénztári csekk- és kléring 10,489. szám

Szervezkedjünk!

Irta: Dr. Nagy György, orsz. képviselő.

Fegyverkezünk kell, hogy a kormány támadása ne találjon készületlenül!

Bűn a csüggedés, de a bűn-nél is több: hiba a tétlen elbizakodottság. Gyönyörű igazságok sorvadtak el ennek a hibának sulya alatt. Szent emlékek lett e hiba vesztőhelyévé.

Erős lélekkel hinnünk kell a függetlenségi eszme diadalában, de e hífnünknek cselekedetekből kell összegét állítani. Tettekben kell, hogy megnyilatkozzék akarataunk!

Akorm. emberei a választásokra kettős hadi felszereléssel indulnak: pénzzel és szuronnyal. Kit vesztegetéssel nem tudnak megnyerni, azt erőszakkal igyekeznek meglozni. A választásokon nem pártok fognak mérkőzni egymással, hanem a nemzeti akarat a császári önkény-nyel. Héderváryéknak gyászos győzelme a nemzeti ügy bukását jelentné. A függetlenségi eszmének leáldozó napja után az abszolutizmus éjszakája következne.

A kormány emberei nem politikai ellenfelek, kik tiszta fegyverekkel akarják megvívni az elvek harcát, hanem ellenségek, kik a nemzeti akarat megfojtására vállalkoztak.

A politikai ellenfeleket csak az út és az eszköz választja el egymástól. Az ellenfelek célja is különböző. A függetlenségi pártnak a célja, hogy kivívja Magyarország gazdasági önállóságát, közjogi függetlenségét, addig Khuen-Héderváryék nyíltan hirdetik, hogy a nemzet függetlenségi vágyainak kiirtására törekszenek. Ezeknek a századokon át vérrel szentelt, könnyel áldott vágyaknak hive, szószólója, papja, prófétája: a függetlenségi párt s arra vállalkozott most Khuen, hogy e párt hiveit elhidegitse, szószólóit, papjait az oltártól elűzze s a Judáspénz növelésével zajba vesztse a proféciát. Gonosz vállalkozás!...

És embereket kap mégis célja keresztül vitelére! Szeretett magyarok szolgálatba szegődnek nemzetünk ellen. Hivatalokat fogadnak el, hogy annak hatalmával igyekezzenek utjába állítani az ország fejlődésének. Főispáni címmel vállalkoznak a vármegyék önkormányzatának guzsba kötésére. A régi szabadelvű rendszer rablólovagjai napfényre, világosságra tolnakodnak.

Ezelőtt négy évvel a megvetés örök rabságára, örök száműzetésre ítélte őket a nemzet s most a császár szembeszállva a nemzet akaratával, letörli a börtönöknek zárját, vissza hívja a közéletbe a száműzötteket.

Gondoskodnunk kell, hogy méltó fogadtatásban legyen részük. A törvényhatóságok szavazzanak bizalmatlanságot a császári kalandoroknak. Az önként jelentkező újoncot pedig ki kell rugni. A megyébe főispáni címmel odaküldött embereket ki kell seperi. Nem szabad tűrnünk, hogy beszennyezzék a törvényhatóság termét.

A vállalkozók, mint főispánok akarják installáltatni magukat. Dikcióra, bandériumra vágyók? Hát kapjanak olyan dikciót, hogy belesüketüljenek. Fogadják olyan bandérium, melyben a lópatkónak is dolga akad.

A nemzet ellen indított császári hadjárat sorsa azon fordul meg, hogy a vármegyék közönsége hogyan fogadja a Khuen-embereit. Ha tétlen elbizakodottsággal tűrjük, hogy ezek főispáni hatáskörben mozogjanak, az alkotmányos főispánnak járó hivatalos tiszteletet igényeljük, akkor magunk erősítjük meg nemzetünk ellenségeit. És így a vérszemre kapott emberek neki bátorodva, urnak fogják magukat érezni a megyében, s rögtön hozzá kezdenek a megye politikai képének a maguk formájára való átalakításához. A kezükre bízott pénzt lélekvásárlásra fordítják. A képviselő választások idejéig annyira hozzászoknak az emberek, hogy még kortesutra is kimerészkednek. Igyekeznek szavukkal megfertőzni a faluk szintiszta levegőjét.

Rossz magyar ember az, ki könnyen, félvállról veszi a Khuen-Héderváryék hazafiatlan vállalkozását. Tyuk-eszü, aki nem érti meg, hogy itt nem politikai váltógazdaságról van szó; nem ellentétes elvi irányok harca döl el; nem a negyvennyolcasok és a hatvanhétnek újabb mérkőzése kezdődik, hanem a négyszázéves szabadság küzdelemnek egy újabb ütközete előtt áll a nemzet.

A bosnyák annekszió pénzzel vásárolt sikerétől megmámorozott császári önkény újra megkísérli az összbírodalom négyszázéves vágyának megvalósítását. Új harc indul a magyar nemzet függetlenségi törekvései ellen. Alattomos, lélekrontó harc. Pénzzel akarják megvásárolni a nemzet lelkiismeretét. Nyissuk ki szemünket és lássuk

meg az ellenünk szőtt tervet a maga förtelmes valóságában. Ébredjünk kényelmes keleti álmunkból! Ravasz, veszélyes, kitanult, mindenre kész ellenséggel van dolgunk. Az ellenség kihasználja ernyedésünknek minden pillanatát. Erőtlenységünk-ből erőt merít. Alvásunkat hallgatásunk ideje alatt messzire hallatja káromló szavát.

Nyissuk ki szemünket s csukjuk ökölbe kezünket!

Készülődjünk az új rendszer kirendeltjeinek méltó fogadtatására. Egymást megértve, zárt, tömött sorokban haladjunk, ne hogy rést kapjon a kormány, a melyen belopódzkodhatik a törvényhatóság termébe. Szembe kell szállani az ellenünk fegyverkező császári önkénnyel.

Nemzeti erőnk, igazságunk tiszta tudatában; bátran felveszszük a küzdelmet akkor is, ha igazándi harcra kerül a sor! Akkor is, ha szabadságunkkal, életünkkel kell áldozzunk nemzetünk függetlenségeért!

A hadak útja.

Ha véletlenül feltekintünk az égret: a „Hadak útjának” tájékán, nem sokára egy fényes üstökös feltűnését fogjuk megcsodálni.

Honnet jön és hová fog eltűnni ez az üstökös?

Ki tudná azt megmondani!?

A néphit azonban azt tartja az üstökösről, hogy Isten üzenete, Isten villamos szikrája, Isten táviratválasza...

Azt tartják róla, hogy nagy események hirdetője, világrengető dolgok hatalmas égi jele.

Es ki merné kétségbe vonni, hogy valóban nagy események vannak készüléfelben.

Minden jel arra vall, hogy a hagyományos osztrák zsarnokság újra halálos csapást készül mérni a magyar állam függetlensége ezer éves alkotmánya ellen...

Hát csak rajta!

Százszor inkább harc, mint passzív nyomorult béke!

A Csaba királyfőről és a „Hadak útjáról” szóló költői regét, minden magyar ember ismeri.

Ki tudja, mi van megírva a sors könyvében?

Ki tudja e regebeli, de valóságra váló „Hadak útján” nem a Rakócziak és Kossuthok, nem a győzhetetlen „Aradi tizenhárom” visszatérő szellemei lesznek-e a mi láthatatlan vezéreink?

Európa belsejében beláthatatlan események vannak készüléfelben; ki tudja mit jelent számunkra Isten villamos szikrája: a Halál üstökös.

Bankok virulása. — nemzet pangása.

A napi, heti, de különösen a szaklapok hasábjai csak úgy hemzsegnék mostanában a különböző pénzintézetek üzleteredményét feltüntető mérlegeiről és évi jelentéseiről. A legtöbb helyet természetesen a fővárosi milliós pénzintézetek foglalják el, de azért az Isten háta mögötti takarékpénztár r. t. szintén megszerzi magának a nyilvánosságot és fennnen hirdeti, hogy a múlt esztendő kedvező üzleteredménnyel zárult. Mert az évi mérlegeknek a legszembetűnőbb sajátága, hogy azok rendszerint igen kedvezőek. Ezzel szemben az ország népe szinte fuldoklásig evickél az egymásra következő gazdaságilag rossz esztendők válságában. A Cunard Line hajói megint zsufolásig telve vannak kivándorlókkal. A főváros népe tüntető körmeneteket rendez a hallatlanul magas házbérek s az elviselhetlen hus és élelmiszerek ára ellen. A vidéki gazdálkodó nép viszont arról panaszkodik, hogy nincs ara a buzát kivéve semmiféle mezőgazdasági terméknek; a buza ára is csak azért magas, mert az idei termésből alig maradt belevő falatra.

A bankok, takarékpénztárak és egyéb pénzintézetek mérlegei azonban kivétel nélkül jók. De hát ez nem is csoda. Magyarországon a pénzintézetek hozzászoktak a legnagyobb óvatossághoz, szerintük a legjövödelmezőbb és legkevésbé kockázatos üzlet — a váltókölcson. És ebben igazuk van. Takarékbetétért, vagy külföldi pénzért fizetnek 3 és fel — 4 koronát, ezzel szemben a kölcsönvevő maig is hasztalanul eseng 8 százaléknál olcsóbb pénz után.

Más országokban a bankoknak, takarékpénztáraknak és egyéb pénzintézeteknek a hiteligenyek kielégítésén kívül egyéb hasznót hajtó és gazdaságilag sokkal nemesebb feladatuk is szokott lenni. Más országokban a pénzintézetek alapítanak gyárakat, a pénzintézetek látják el a gazdat az okszerű gazdálkodáshoz nélkülözhetlen üzemi tőkével. Nálunk ha ilyesmiért fordul valaki akár egy fővárosi, akár egy vidéki pénzintézethez, a jól táplált vegérgazdát ur a szeme közé nevet. Nem is csoda tehát, ha nálunk pang minden ipar és egyéb gazdasági vállalkozás és csökken a széles népretegek keresőképessége, amelylyel arányban növekszik a tömegnyomor és az egész ország közgazdasági mérlege évről-évre siralmasabb képet mutat — összehasonlítva a bankok mérlegeivel.

Nálunk a fővárosi nagy pénzintézetek csinálnak sorsjegy-üzletet, vagy a legjobb esetben szövetségi céger alatt alapítanak egy helyi érdekű fiókbankot, esetleg rávetikm agukat

a parcellázási üzletre, financeróznak telekvételeket, de arra egyetlen fővárosi nagy pénzintézet sem kapható, hogy befektesse a pénzt valami mezőgazdasági üzembe. A huskiviteli vállalatot külföldi pénzen kellett megcsinálni. Az oly annyira egytőn szükséges borkiviteli vállalat is valószínűleg külföldi pénzen létesül, ha csak az állam nem lesz hajlandó az összes költségeket a társadalom szegényére magára vállalni. Akadt itt-ott hang a magyar sajtóban már, amely a pénzintézetek vállalkozási kedvének hiányát a politikai viszonyok ziláltságával igyekszik mentesíteni. Ezt a melegséget csak igen kis részben fogadhatjuk el és a melegségnek az eredetét vissza vezethetjük oda, hogy ha valamelyik pénzintézet mégis nagy nehezen kapható valamilyen ipari és kereskedelmi vállalkozásra, az első feladatának ismeri a tekintélyes állami szubvenció kihasználását. Most, amikor zavaros a politika, nincs szubvenció, éppen ezért fagy is be minden vállalkozás.

A pénzintézetek mentegőzése tehát tarthatatlan. De viszont annyit megengedünk mi is, hogy Magyarországon a vállalkozási kedv is nagyon lanyha. Éppen ezért szeretnők, ha a magyar pénzintézetek végrehalára hivatásuk magaslatára emelkednének és a vállalkozási kedv dolgában is megelőznék az érdekeltséget. Nagy feladat vár különösen a pénzintézetekre a mezőgazdasági és ipari hitel reformja terén. A belterjes gazdálkodás terjedésének ma már nem a szaktudás hiánya állja útját, hanem a pénzhány. Az ipari fejlődésnek ugyanez az akadálya és kereskedelmi viszonyaink rendezetlenségének szintén nem volt más oka, minthogy a pénzintézetek mindössze e három fogalmat ismerik: váltó, kötelezvény és takarékbetét. Javul-e majd jövőben a helyzet, erre nagyon bajos választ adni. Most csak annyi bizonyos, hogy a jó bankmérlegek kétségbe nem vonható jelei az ország közgazdasági mérlegeinek.

A székely lófők diplomája.

— 1610-ből való.

Elavult, régi latinnyelvű írás került elénkbe. Egy székely lófőcsalád nagy-pecsétű diplomája. Az oklevelet Jánosy Béla r. kath. főgimn. tanár fordítása szerint, egész terjedelmében közöljük. Így szól:

Mi Gábor Erdélyország fejedelme Magyarország részeinek ura s a székelyek grófja megírjuk és a folyton jelenlévők közül, mindeneknek tudtára adjuk, akiket illet. És mi ezt nemcsak némely hűséges tanácsosurainknak és éppen azért előttünk tiszteletre méltó személyes közbenjárására, hanem mindenestre a nemes, tevékeny sükői Kis János figyelmes és lelkiismerettel megfontolt s őszinte szolgálataiért is (tesszük), amelyeket ő maga előbb a mi országunk, Erdélyország fejedelmei, természetesen mint elődeink iránt minden alkalomkor s a haza szükségéhez képest indított hadjáratokban s végül irántam is hűségesen teljesített és kimutatott s jövőre is teljesíteni s kimutatni fog. Elhatároztuk tehát, hogy Kis Jánost szabadon székelyeink állapota — és körülményeiből ki kell emelnünk s a székely főfők osztályába és sorába beszám-

mitanunk, (kiegészítő tagul) megválasztanunk és beírunk, eszerint hozzászámítjuk, befogadjuk, (kiegészítő tagul) megválasztjuk és beírjuk. Világosan elrendelvé, hogy Kis Jánost is, örököseit is s leszármazottait mind valóságos és kétségtelen főfőknek tartásuk és vegyék tekintetbe, úgy, hogy azokat a kitüntetések, kedvezményeket, megadott kiváltságokat, szabadságokat és mentességeket, melyeket a többi valóságos, született és kétségtelen főfők bármiféle (jogon és szokásból) szokásjogon használnak, élveznek s amelyeknek örvendenek, összesen és egyenként teljes mértékben használhassák, élvezhessék s örvendhesenek nekik mindig. Ugy azonban, hogy Kis János is, örökösei is s leszármazottai is mindennel, javakkal, lovakkal, dárdaikkal, sisakokkal, páncélok, lándzsákkal, pajzsokkal s egyéb hadiszerekkel jól felszerelve, a mi és utódaink parancsolatjára minden hadjáratban, úgy általánosan mint részlegesen, tartozzanak s legyenek kötelezve az ország szükségéhez, az idő viszonyaihoz képest (fegyvert) fogva mindig részt venni és a haza iránt hűséges, buzgó tevékenységet kifejtetni. S nem kevésbé felmentjük az előbb említett birtokán lévő és lakott házat mely a Kovács Gergely háza szomszédsága és a Székelyudvarhely feől való közut mellett van, becslések, árszabások és az összes megadottatások úgy a rendesek mint a rendkívüliek, valamint a mi segítségünkre és kincstárunkért való fizetés, úgy bármilyen népi és polgári szolgálatok alól.

Nem különben határoztuk, hogy a vetéseket, majorsági földeket, mezőgazdaságokat s más egyéb örökségeket, melyekkel a mondott sükői birtok területén jogosan és törvényesen bír, a tizedek, kilencedek és fejadók fizetése alól fel kell menteni és hozni — egyszersmindenkora, — e szerint a jelenlévők tett erejénél fogva felmentjük és kivonjuk. Azért valamennyiünknek és egyeseknek, tekintetesnek és nagyságosnak, előkelőknek, kitünőségeknek, nemeseknek és munkásoknak, ó kapitányok, alkapitányok, bírónak, albiróknak, királybiráknak, tizedadó kirovóinak, számvevőknek, kezelőknek, akik a fentemlített Udvarhelyszék bármely hozzájárulását kezelik, tudtára adjuk. Hasonlóképpen a gondos bírónak és esküdteknek kell a sükői birtok s az ő változásokról, természetesen úgy a jelenben, mint a jövőben, gondoskodni. Valamennyi többinek is, akiket érdekel és érdekelni fog, s akik a jelen dolgokat ismerni fogják, ezek sorrendje szerint, meghagyom és szigorúan rendelem, hogy a mennyire mi is szabályszerint tartottuk és ismertük, úgy ti is az utóbb nevezett Kis János örököseit és leszármazottait mind valóságos és kétségtelen főfőknek tartotok tekinteni és elismerni részint nem kényszeríthettek őt részint örököseit és leszármazottait mind a két nemnek, a fent nevezett háznak valamennyi örökségnek, számszámadásaira, becslések, árszabások s egyenletek hozzájárulásaink úgy rendesek, mint rendkívüliek, segítségünk és kincstárunk fizetésével akármi népi és polgári szolgálatok megadására. Hasonlóképpen ne tegyétek magatokéva

vagy merészeljétek legyen a tizedek, kilencedek és fejadók fizetésére kényszeríteni s szorítani vagy ugyanőket személyükben, vagyonukban s javaikban akadályozni, háborgatni, zaklatni akár bármi módon károsítani.

A jelen lévőeknek felolvastatott (az okmány) a kiállító régi jogait és birtokaikba visszahelyeztettek. Minek emlékeül és örökös biztosságául jelen iratunkat mérlegeljék és elhatároztuk, hogy saját pecsétünk védőszerével megerősítve említett Kfs Jánosnak, az örököseinek és mind a két nembeli leszármazottaknak, valamennyinek, szívesen adjuk és engedélyezzük.

Kelt Brassó városunkban 1610. évi januárius 18. napján.

Gábor fejedelem s. k.

HIREK.

AZ ÜSTÖKÖS.

Álmodt láttam, nem tudom
Alva-e, vagy ébren,
Egy üstökös jelent meg
A nyugati égen.

Azt jóslták némelyek
Nagy időket érünk,
Háboru, földingás lesz,
Nem lesz boldog évünk.

„Igaz-igaz, harc lesz” —
Szól Magyarai Péter
S nyugatfelé fordula
Lánggal égő képpel.

„Sógoréket megverjük
Összetépjük így ni:”
S hevenyében egy patkót
Kezde összetörni.

„Lehuzzuk a lóhátról,
Le egész a porba,
Már közelget, nincs messze
Az utolsó óra.

Lába alól kiverjük
A rozoga polcot,
És kitépjük a copját
Azt a hitvány kócot.

Mig izmaink duzzadók,
Mig a karunk bírja,
Nem engedjük, nem hagyjuk,
Hogy a vérünk szivja.

Hadd jön' az üstökös,
Ugy se hoz jót rájuk,
Hogy hozna?! hisz nem igaz
Se szivők, se májok.

Nagy kópék a sógorék;
Mi se leszünk gyávák,
Nem hordozzuk már tovább
Idegenek jármát.

Mert boldogok nem leszünk
Addig soha, soha,
Mig sógorral közös lesz
Magyariek lova.”

József János.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Dr. Enyedy Róbert helybeli törvényszéki joggyakornokot ugyanide törvényszéki jegyzőnek nevezte ki.

— **Szent Antal estély.** Fényesen sikerült estélyt rendeztek legutóbb Soó Gáspárné elnöklété mellett Burjánz Erzsike és Paschek Margitka. A róm. kath. főgimnázium nagyterme kiesinynek bizonyult a közönség befogadására. A két fiatal lány nagy utánjárása olyan műsort teremtett, hogy annak érdekessége oda vonzotta a város színejavát. — Füstös Gyula ügyesen énekelte a bekezdő éneket Szent Antalhoz, utána Flórián

Margit ritka szép előadással szavalt. Dr. Solymossy Lajosné művészi zongora és Petrás hegedűjátéka valósággal elragadta a közönséget; a szünni nem akaró taps után még néhány népdalt adtak elő nagy tetszés mellett. Burger Arthur tanár eszmékben gazdag, tanulságos szabad előadást tartott a hit szépségéről és szükségességéről. Ferenczy Margit cimbalom játékát tetszéssel hallgatta a közönség; gyönyörűen játszott néhány népdalt. A viharos tapszón után még néhány dalt játszott ráadásul. Szemesán László kiváló betanulással szavalt egy költeményt, majd Fábrián Károly rendkívül ügyesen játszott fuvalán Kónya Jancsi zenekara kísérete mellett. A közönség zugó tapsának engedve, zongorán adott elő osztatlan tetszés mellett néhány dalt. Füstös Gyula bezáró éneke után véget ért az igazán sikerült estély. A következő estély február 27-én lesz. Rendezi: Bodó Erzsike és Sándor Juliska. A műsort közelebbről ismertetjük.

— **A „Karácsonfalvi Unitárius Egyesület”** e hó 12-én a község ház nagy termében nagy közönség előtt igen sikerült felolvasó estélyt rendezett. Ürmösi Sándor festőművész az Üstökösről tartott figyelmet lekötő felolvasást, Santa Imréné székegyasszony pedig Jókay egyik népies elbeszéléseit olvasta fel. Szavaltak: Kásás I. Andrásné, Szentpáli Eszter, Balázs József, Elekes Mózes, dialogot adtak elő Benczédi Ilka és Deák Róza, míg Pálfi Mózes egy székely humoros monolog előadásával aratott kiváló sikert. Ürmösi Sándorné cimbalom játékával kötötte le a közönség figyelmét. A sikerült estélyt a közönség által lelkesen énekelt Hymnus zárta be; az estély az ideai ciklus zárója is volt. Köszönet és elismerés az egyesület vezetőségének, mely a téli estéken annyi kedves szórakozást szerzett a közönségnek. Falun — igazán — fehérholló számba megy.

— **Turáni dalok.** Irtá Zempléni Árpád. Borítékát tervezte Tóth István szobrász. „Nemzeti kötetnek szántam a „Turáni dalok”-at — mondja Zempléni Árpád író, a Petőfi-Társaság tagja. Tíz évig dolgoztam rajta. Ami ősmondát a velünk rokon népek megőriztek, azok legszébbjét, legeredetibbét szereltem versekbe. Haldokló és kihalt népek ősrégét szövögettem ujja. E hagyományok föltárása, megmentése és földolgozása az emberiség számára, legelső sorban magyar írók kötelessége. Hiszen mi érthetjük meg azokat legjobban, mert e mondakincs valaha a magyarság kincse is lehetett. Legyen tehát — gondoltam — újra azaz; gazdagítsa nyelvünket, színesítse képzeletünket, erősítse nemzeti önértetünket: hogy lelkünk öseregét idegen környezetünk állandó ostroma meg ne rendíthesse. A magyar szellem gyökerei keletről s nyugatról egyaránt táplálkoznak. Ujabban az irodalom, mint a tudatlan gazda, csak a nyugati oldalát műveli e fának. Keletre magyar, fordulj Keletre! Világ kezdetétől világ végéig folyó körkép e verses könyv: finn, vogul-osztyák, török-tatár, babiloni, magyar és japán mondái és történelmi hősökkel. Tanulsága pedig a múnak az, hogy mi turániak, se voltunk kisebb vezérei a világnak

egykor, mint az árja népek ma. E nemcsak egymás tanítványai, hanem versenyársak, hanem egymás végzeté is vagyunk, kiknek kezében egymás pusztulása villog, ha csak, sárgák és árjak, idejekorán meg nem érijük egymást. Könyvet Reguly Antal emlékeztetének ajánlva, kérem az olvasó közönség hazafias partfogását. A „Turáni dalok” 18—20 iven ez év tavaszára jelenik meg. A könyv ára füzve 5 K, diszkötésben 8 K, mely összeg Zempléni Árpád címére Budapest, IV. Bástya-utca 11. sz. alá küldendő. Iskólák, tanulók, tanfériak, könyvtárak 20 százalékos árengedményben részesülnek. Gyűjti 5 előfizető után t.-p.-t kapnak. A nagyszabású remek művet olvasóink meleg partolásába és kiváló figyelmébe ajánljuk.

— **Ugron Ákos és a granicsárok.** „A Nap”, mely állandóan szenzációkban u'azik, tegnapi számában azt írja, hogy a székelyudvarhelyi vidéki kerületben, a melyet most Kállay Tamás képvisel függetlenségi programmal, Ugron Ákos volt főispán szándékozik fellépni — granicsárpárti programmal. A koalíció főispánja volt eddig, most tehát nyugodtan vállalkozik Khuen támogatására. Eddig van „A Nap” hire, melyből csupán annyi igaz, hogy eddig *névtelen* csakugy: Kállay Tamás a kerület képviselője, de tényleg azt nem képviselte. Megválasztása után híre sem hallották a kerület választói. Mihelyt mandátumhoz jutott, mintha kámforra változott volna, úgy eltűnt. Amit Ugron Ákosra nézve „A Nap” mond, hogy Khuent támogatná, az a legvaskosabb hazugság. Ha támogatni akarta volna, akkor a főispáni székéből inkább tehetett volna. Ugron Ákos 48-as függetlenségi Kossuth-párti programmal lép fel és mint a népet igazán szerető székely embert, egész bizonyosan megválasztják — még pedig egyhangulag.

— **Iparos árvák és özvegyek** számára a Goldberger Erzsébet által tett alapítványból 8, egyenkint 300 koronás segélyt nyerhetnek szakmájukban kivált, józan életű, de fiatalon elhunyt, képesítéshez kötött ipart űzőt magyar honos iparosmesterek szegénysorsu özvegyei vagy 18 évet még be nem töltött fiú, esetleg leány árvái. Folyamodványok a keresk. minisztériumhoz címezve, legkésőbb folyó évi április 15-ikéig a székelyföldi keresk. és iparkamarához Marosvásárhelyen nyújthatók be, a honnan a részletekre nézve bővebb felvilágosítást nyújtanak.

— **Erdélyrészi orsz. vásárok.** Február 21-én Abrudbánya, Alczina, Tövis, Nagysink; 22-én Kiskend, Nagyborosnyó; 23-án Sepsiszentgyörgy; 24-én Borsa, Gyergyóalfalu, Kőröspatak, Nyárádszereda, Szék, Székelykeresztur, Szerdahely; 28-án Felvincz.

— **Cipészek és csizmadiák** részére a faszögezett, átvartott (Mac Kay-munka bakkancs), kifordítva varrott rámas munkák készítésére, továbbá gomblyukvarró, felsőrész készítő és ezen iparágakhoz tartozó gépek kezelésének gyakorlására e hó 21-től kezdve 26-áig és február 28-tól március 5-ig a m. kir. technológiai ipar-

muzeum (Budapest, VIII. Józsefkörút 6.) ingyenes tanfolyamot rendez. Kedvezményes vasúti jegyre igazolványt az utazás előtt egy héttel kell kérni. Bejelentésben a név, foglalkozás, lakóhely és melyik tanfolyamon kíván részt venni, feltüntetendő.

— **Udvarhelyi népnevelés** cím alatt az „Udvarhelymegyei Tanítóegylet” a vármegyei népnevelés és népoktatás emelése, a kulturális törekvések támogatása és vezető irányítása céljából, havonként megjelenő közlönyt alapított, melynek első számát bő tartalommal most vettük. Felelős szerkesztője: Gyerkes Mihály és társzerkesztő: Gál Imre, mind a ketten lapunk tevékeny munkatársai.

— **Nyilvános nyugtázás.** A református temető rendezésére adakoztak: a helybeli csizmadia ipartársulat és a hitelszövetkezet 40—40 K; Özv. Dávid Antalné (Kolozsvár) 25 K; a helybeli kir. pénzügyigazgatóság gyűjtése 22 K; Molnár K. 10 K, Özv. Pálffy F.-né, özv. Bagó Gy.-né Szabó N.-né, Özv. Kovács Morné, Özv. Balogh I.-né és Séra K. 5—5 K; özv. Tassaly L.-né 4 K, Hanz S. és neje és özv. Doros Gy.-né 3—3 K, Fazakas S., Szabó A. és Pál L. hivatalnok 1—1 K; Szőke I. 60 fill., összesen 185 K 92 f. Az egész gyűjtés eredménye 685 K 62 fill. Fogadják a nemes adakozók hálás köszönetemet. Dr. Solymossy Lajos.

— **Furcsa eset Farczádon.** Székelyudvarhely szomszédságában esik Farczád község, mely arról nevezetes, hogy a téli időszakban temetelen sertést leölnek benne. A húst, szalonát, sonkát, valamint hurkát és kolbászt Székelyudvarhelyre szállítják s így a lakosság télen át is igen jó keresetre tesz szert. Szóval szorgalmas, élelmes székelyek a farczádiak. De nem erről van most szó, hanem az ottani egyházközség presbyteriumának minapi határozatáról. Lőrincz Áron ref. pap volt az elnöke a gyűléseknek. Nagy dolgot akart keresztül vinni. Bevádolta a tanítót, hogy az „valami felolvasásokat tart” és így miután ő szintén vallásos estélyeket rendez — versengés támadt, hogy kinek az előadásaira mennek többen a község lakossai. Ezt Lőrincz Áron nem tűrhette és épen azért felvetette a kérdést, ha vajjon megengedi-e a presbyterium, hogy a tanító a felolvasásokat tart-hassa? Molnár Aladár tanító kijelentette, hogy ő Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszternek 114852—908. sz. rendelete intencióját követve, tanítja felolvasásait az illetékes hatóság tudtával. A farczádi presbyterium így látván a dolgot, dicséretükre legyen mondva, nem zárták ki a tanítót iskolájából még a pap szavára sem, hanem kijelentették, hogy az iskolatermet a tanító által tartandó hazafias felolvasások megtartására továbbra is átengedik és abban semmi versengést nem látnak. Ez volt ama bizonyos furcsa eset Farczádon...

— **Tavaszi idényre** megérkeztek már a kiváló gyártmányu, legjobb minőségű belföldi és angol gyapjdivat férfiruha szövetek, melyekből mérték után minden izlésnek megfelelő ruhákat megrendelésre készített Szenkovits János utóda férfi divat osztályában Székelyudvarhelyt.

— A „Zenélő Magyarország” a magyar családok közkedvelt zenemű folyóiratának 400-ik füzeté jelent meg imént és tartalmazza a következő népszerű zeneűdonsá-

gokat: I. Magócsy Miklós két hangulatos és máris népszerű magyar dalát. II. Világos kék selyemkendő... és III. E kis falu az én csöndes örökké bus temetőm... II. Jensen Adolf bájos „Romanze”-ját, zongorára. III. Kell W. T. „Carabov” című népszerű amerikai kuplóját IV. Egy közismert s kedvelt új „Szerb koló”-t. Minden egyes füzeté hasonló gazdag tartalommal s benne a legmodernebb s közkedvelt zenemű újdonságok úgy, hogy a Zenélő Magyarország előfizetői, a legjobb és legújabb zeneűdonságokkal lesznek ellátva, amit egyébként tiszteres pénzért nem tudnak a drága kiadók kiadásokban beszerezni. Havonta két hasonló gazdag tartalmu füzet jelenik meg — 6 füzet (60 zeneoldal) egy évnegyedben, melyben a hazai és legnevesebb külföldi zeneszerzők minden válfaju szemenszedett legjobb szerzeményeit kapja az előfizető. Az eddig megjelent 400 füzet, folyton kapható, s ezen füzetek tartalom mutató jegyzékét — úgy bármely zeneművek bevásárlását célzó zenemű jegyzékeket minden érdeklődőnek bérmentve küld meg a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadó-hivatala, Budapest, VIII. Józsefkörút 11.

Méhészet.

Február havi teendők kezdő méhészek számára.

Február hava tavaszi napokkal köszöntött be. Kis munkáinknak a téli hosszú fogság könnyebb elviselésére egy pár napiszabadságot engedett, hogy terhüktől megszabaduljanak és rövid sétát tegyenek. Kis munkáink is örömmel vették tudomásul, mulasztás nélkül felhasználják a kedvező alkalmat sürű röpködéseikkel új életre varázsolják a méhes környékét, a mely gyönyörűséggel töltötte el a méhészt is.

Ez alkalommal a méhésznek is volt egy kis tenni valója. A kaptárak fenekére, illetve aljára hullott holt méhek és a méhek által lerágott lépmorzsalék kitisztítása, a kijárón vagy a kaptár-ajtón a küszöbdeszka elvételével kaparó és seprőtoll segítségével könnyen el lehetett végezni. A méheknek ez által szolgáltatott egyfelől azért, mert a hullatakarító méhek nagyobb része nem tud megszabadulni a holt méhtől és holt-testvéreivel leli halálát a fagyos és havas földön. Az üvegajtót ez alkalommal levernem nem tanácsos.

A kaptárak tisztításával nemcsak holt méhek, hanem a méhek által lerágott viaszmozsalék is kerül a seprő tálcába, a melyet mint szemétdombra önteni vagy megsemmisíteni, mint értéktelen tárgyat. A holt méhekkel kiséprött viaszmozsalékat egy rostába téve, nagyobb alaku papírra kilehet rostálni s a kihullott morzsalékat a viaszmozsalékgyűjtő edénybe öntjük, melyből midőn meggyűl, szép viaszot nyerünk.

A méhek jelenlegi állapota nagyon kedvező, halott kevés, lucsok, penész semmi. Jó reménységgel nézünk a jövőbe, annál is inkább, miután méheink kitisztultak, lakásaikat kitisztítva, friss és üde levegőhöz jutottak; könnyen bírják a további téli fogságot. Azonban ez a kedvező jó idő csak úgy hasznos a méhészetre, ha rövid ideig tart, ami úgy látszik nem fog következni. Az ilyenkor hosszantartó jó idő mellett a méhek a jó idő által félrevezettetnek. Különösen a népes méhtörzsek megkezdik a fiasítást

nagy mértékben. Majd később rossz idő következik be, a mi a méheket benne ütésre kényszeríti huzamosabb időre. A méhek a fiasítás táplálására nagyobb mérvű mézfogyasztásra lesznek kényszerítve, mint fiasítás nélkül, ily esetben egy hónapi vagy 6 heti bennülés nagyobb ártalmukra van a méheknek, mint más esetben 4—5 havi. Mert a fiasítás táplálása 6 hét alatt több mézet fogyasztanak, mint a nélkül 5 vagy 6 hónap alatt. A nagyobb mérvű fogyasztás által pedig nagyobb mennyiségű bélsár gyűl a gyomrukba, a melytől az idő viszontagságai miatt, ha ki nem ürülhetnek, vérhasba esnek. A mely méhtörzs pedig nagyobb mérvű vérhasba esett, ha megmarad is, számbavehető hasznát nem fog hozni.

A méhésznek a méhesbe téli hónapokban — azt mondhatjuk — nincsen semmi tennivalója, s mégis itt történnek a legnagyobb hibák. A teleléssel semmisül meg az évi eredmény, ha a méhész ismeretlen a telelés munkájával. A mit teszen, mind a méhek ellenére teszi. Nem tudja és nem ismeri, hogy mi szükséges, illetve mi kívántatik a méhek téli életéhez. Nem lehet azt mondani, hogy ahhoz valami nagyszerű tudomány szükséges. Az egész csekélység, de elég, ha a méhész nem tudja. Kezdő méhészek figyelmébe ajánlom, hogy igyekezzenek a méhek telelését megtanulni és megismerni, hogy mi kívántatik a méhek sikeres teleléséhez. A míg azt meg nem tanulják és ahhoz illően nem járnak el, addig sikeres méhtenyésztésre nem számíthatnak. A méhészet hasonló a mezőgazdasághoz. Számítalan azon mezőgazdák száma, akik mezőgazdaság mellett nőttek fel s mégsem tudják, hogy mint kell előkészíteni a földet a vetőmag részére. Pedig ettől függ a termés, s ennek hiányába gazdasági terményeikkel tengődnek.

Vannak méhészek, kiknek 15—30 év óta, sőt még az Apjuknak is mindig méhe, s ily huzamos idő alatt méhesük nem szaporodott, sem pedig számbavehető hasznuk belőle nem volt. Ha egy kis gondot fordítottak volna rája s igyekeztek volna tanulni, fáradságuk dusan megtérült volna. Ne mulasszanak tovább, igyekezzenek tanulni, mert csak úgy lesz virágzóvá székely méhészetünk!

Székelyzsombor, 1910. február 5.

Ambrus András, méhész.

A meghülés

az az ajtó, a mely a komoly betegségeket bebocsátja, de a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beférkőzhessen.

A Scott-féle Emulsió

tisztaságával, emésztettségével és gyógyító erejével nagy hírnévre tett szert.

Orvosok, szülész-nők, szülők és betegek ajánlják mindennemű torok- és mellbajoknál mint az egészség megbízható támaszát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vaskapacitását a SCOTT-féle módszer végigkíséri, a halászi, keleti nyelvében van.

Ne tétovázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal

Beretvás - pastillát

amely 10 perc alatt a legmáskasabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. Ára 1-20. Kapható minden gyógytárban. — Készíti Beretvs Tamás gyógyszerész 3 dobozzal ingyen posta kisértet. — szállít.

